

شہزادی

行 墓 日 拙

(雜文)

(۵۰) کاله نومژدی ۱ - (۸۷)

کویندوزی ۋە كېچىس مەۋا نۇچۇق، بەزىدە بۇلۇتلاۇق بولىدۇ.
ئەمەرال-فدا $5^{\circ}\text{C} - 11^{\circ}\text{C}$ - بولىدۇ. 3 ھال شامال چىندۇ.

پل - ۱۹۸۷

دہکا بر

(دُو شہ نبی)

ئاپتونوم رايوننىڭ تۈمۈر يول بويلىرىدىكى يېزىلارغا ئەقلەي كۈچ جەھەتنىن
ياردەم بېرىش بويىچە كېڭىشىش يىغىنى ئايا غلاشتى

كېڭىشىش يىسغەنغا قاتخاشقان ھەتىدىن يېتىھە كچەلىك قىلىش، مەھىر خىل كەسپىي، تەخنىك خادىم لىمەت بېرىش، مۇلازىمەت قىلىش بو- لار، ئۈستەملار، دېش ئالىي مەك تەپ»نى پۇتتۇر كەنلىر ۋە ئۆزدرا- س خوتى بىلەن ئوقۇپ ئالىي مەكتەپ پۇتتۇر كەن ئوقۇغۇچىلار دىن 17 مىڭ كىشى (قېتىم) قاتخاشتى. 300 دىن ئار تۈق پەن - تەخنىك كا خادىمى دەملەردى جانلاندۇرۇش، ئىختىمسا- س ئىمەز بېرلارنىڭ يەكشەنەلىك تەخ لىق كىشىلەر ۋە تەخنىك ئالماشتۇ-

تۆز مۇخېمەر دەمىز جۇ يۈچىن، ئەن
مىن خەۋەر قىلىمدا: ئاپتونوم رايون
نىڭ تۆمۈر يول بويىلىرى دەكى يېزد
لارغا ئەقلەي كۈچ جەھەتقىن ياردەم
بېردىش بويىسەچە كېڭىشىش يىغىنى
تۈچ كۈن داۋاملىشىپ، مۇشۇ ئاينىڭ
- كۈنى غەلەپەلىك ئا ياغلاشتى.

ئاپتونوم دايونىمىك سوغۇققا تاقا بىل قۇرۇش- ئاپەقتەن قۇتقۇزۇش يۈزىسىدىن ئېچەلمەغان جىددىرىي تېلەپۇن يەخەنلىق پۇتۇن شىنجا گدىكى
ھەر مىللەت خەلقىگە مۇنداق چاقىردىق چەقىاردى:
بەرنىيەتىه ھەمكارلىشىپ، سوغۇققىدىن مۇداپىئە كۆرۈش- ئاپەتكە قارشى تۈرۈش كۈرۈش كەتلىنىش لازىم
ئاپتونوم رايونلۇق سوغۇققىدىن مۇداپىئە كۆرۈش- ئاپەتكە قارشى تۈرۈش قۇمانىدا ئەلمق شەتابى قۇرۇادى

لەق شەكىللەر ئار قىلىق 107 كىشى ئوتتۇردا، كەچىمك كارخانىلار، يېزا- بازار كارخانىلەردىن ھۆددىدگە ئېلىشقا، ئەجىار دىگە ئېلىشقا، يېڭىدىن قۇرۇشقا قاتىنىشقا ما قۇل بولدى. تېخنىكا ئۆ- تۈنۈپ بېرىش، ھۆددىدگە ئېلىش ۋە ئار دىيەت ھېسا بىمادا دۆتكىلىش، قوشۇم- چە ۋەزدې دۆتەش قاتار لەقلار توغ ئەپتونوم را يونىمىزنىڭ خەلق. ئىگە- رىسىدا 203 پارچە مۇددىئانامە ۋە لەكىنى را ئا جلاندۇرۇشقا ئىجا بىي كېلىشىم ئەمزالاندى. تېخنىكا جە-

ئۆز مۇخېرىدىمىز يەن مەلک خەۋەر قىلىمەدۇ: ئاپتونوم رايونلىق مەسىلىيە تىچىلمىر كۈمىتەپتە - قېتىم ئاپەن خاراكتېرلىك دۇزگەردش يۈز بەر - ئاپتونوم رايونلىق پارتىكوم ۋە خەلق ھۆ - ئىك مۇددىرى ۋاڭ ئېنماۋ، ئاپتونوم رايونلىق دى. 10-ئاينىڭ 7-كۈنىدىن 17-كۈنىڭكەچە بولغان كۈمىتى 12 - ئاينىڭ 5 - كۈنى چۈشتەن كېيىن، پارتىكومنىڭ شۇجىسى سۇڭ خەنلىكاڭ، ئاپتونوم ئار دلىقتاھا زارا يىددىكى بىر قېتىملىق ئاپەن خا - دايونلىق پارتىكومنىڭ مۇناۋىن شۇجىسى، ئاپ راكتېرلىك دۇزگەردش كۈزكى بۇغداي تېرىدى شىنجاك بويىچە سوغاۇققا تاقا بىسلىق تۈرۈش - ئاپەتنىن قۇدقۇزۇش يۈزىسىدۇن جىددىي تەلەپfon يەخىنى ئېچىپ، ئاپتونوم رايونلىق رەئىسى تۆمۈر داۋامەت يەغىنە - ئەقىندا مۇھىم سۆز قىلدى. دېھقانازچىملىق يۈنەمىزدىكى ھەر دەر دېھلىمك رەھبىرلىك ۋە ئەقىندا يولداش سۇڭ خەنلىكاڭ رەياسە تىچىلمىك قا زاھايىتى ئېغىر تەسىر يەتكەنلىك - 10 - قىلدى. ئاپتونوم رايونلىك مۇناۋىن رەئىسى قىلدى. ئاينىڭ 24 - كۈنىدىن 28 - كۈنىكىچە بول ئەقىندا كېلىمكىدە، بىر نېمەتتە ھەمكازلىشىپ، ئۈسۈپ مۇھەممەدى دىپەر رۇرلىككە كېلىپ، ئان ئار دلىقتا بۇتۇن شىنجاكىنىڭ ھەر قايدى سوغاۇقتىن مۇداپىتە كۆرۈش - ئاپەتكە قارشى تۇ - جايلىرى بىر قېتىملىق كۈچلۈك سوغاۇق ھاۋا - مۇداپىتە كۆرۈش - ئاپەتكە قارشى تۇرۇش دۇش خىزمىتىنى ياخشى نېشىلەپ، 1988 - يەلى دېھقانازچىملىق، چارۋە دېھلىقلىقىن ئۇدا مول هوسۇل كۈرىشى كەپلىك، خەلقنىڭ ھاياتى - جىددىي تۆۋەنلىك كەتكىنلىك، دۇ دۆلىتتەمىز قۇ - ئېلىملىش ئۇچۇن كۈرەش قەلايىلى، دېگەن رۇلغانىدىن بۇيىان 2 - قېتىم يۈز بەرگەن دېھقانازچىملىق، حارۋە دېھلىقلىقىن ئۇدا مول هوسۇل تەپمىدا سەپەر قۇرەش دوكلاتسى بەردى.

شىنىڭجاڭنىڭ بىناكارلىقىدا زامانىتى قولما ئىپ، دەۋر قىياپىتى، شىددىكى ئالاھىدىلىكىتى چوڭقۇر تەكشۈرۈپ - تەتقىق قىلىميشى، تەھ مىللەي ئۇسلۇب، يەرلىك ئالاھىدىرىنىڭ گەۋددىلەندۈرۈش لازىم لاما قىلىميشى، قەزىدۇغۇشى، نەزە

ئۆز مۇخېمىرىمىز شى جىيەن خەۋەر دۆتۈش كېرەككى، بىر قەدەر ياخشى ئىسىرلەپ قىلىمۇھەتنى. ئۇ مۇنداق دەپە بىللەن ئەمە لەيەتنى بىرلەش دەدى: شىنجاڭنىڭ بىناكارلەق - تۈرۈپ، شىنجاڭنىڭ ئالاھىددىلىككى، مىللەتى قىلىسىدۇ: يېقىندا زامانىدۇ لاشقان، بىناكارلىق - قۇرۇلۇش لايىھەمسى ئەپسەم مىللەتى ئۆسلۈبقا ئىگە قۇزلۇكىسىز مەيدانغا كېلىش بىللەن ئاپتونوم رايونلىق بىناكارلەق - بىر ۋاقىتتا، بىناكارلەق - قۇرۇلۇش لەن مىللەتى ئۆسلۈبىنى ئۆز - ئارا لەپىنى ياردىتىشى لازىم. ئۆزەتنە قۇرۇلۇش لايىھەمش يۈرتىنىڭ بىرلەش كەھۋا للەرى كۆ - تىا دورامچىلىق ئەھىدىش لازىم. شىنجاڭ بىناكارلىقنىڭ ئۆس ئاسى ئۇرۇمچىنىڭ دۇرۇنۇقى يولىدا بىنناكارلەق - قۇرۇلۇش خادىمىلىكى ئۆز كەتىنەكتە: ئاز ساندۇكى يولداستىار قىسىد كەتىنەكتە: ئاز ساندۇكى يولداستىار

حومه‌ن شو به هد بسی دای-ونه‌نیش سیه‌سی ک-و-س-ت-ساری بهی یوه‌نجه دا-ئم
ی-هز-لادغا بهرس، خلق نه که دلمرسی نامراتلارها یار-یولهک بولؤشقا سه په رؤه د قىلىش
خز-سته‌گه يېتە كچىلىك قىلىپ كەلمەكتە سۈرەتتە؛ ئۇ خلق نه سكەدلرى بىلەن سۇم
ليؤخۇيىمىش فوتوسى بەتلەشىپ كتە.

شەر ۋەلايەتىمەدە بۇ يىمل 330 مىڭ تۈننەدىن

برهك سملوس ياسالدى

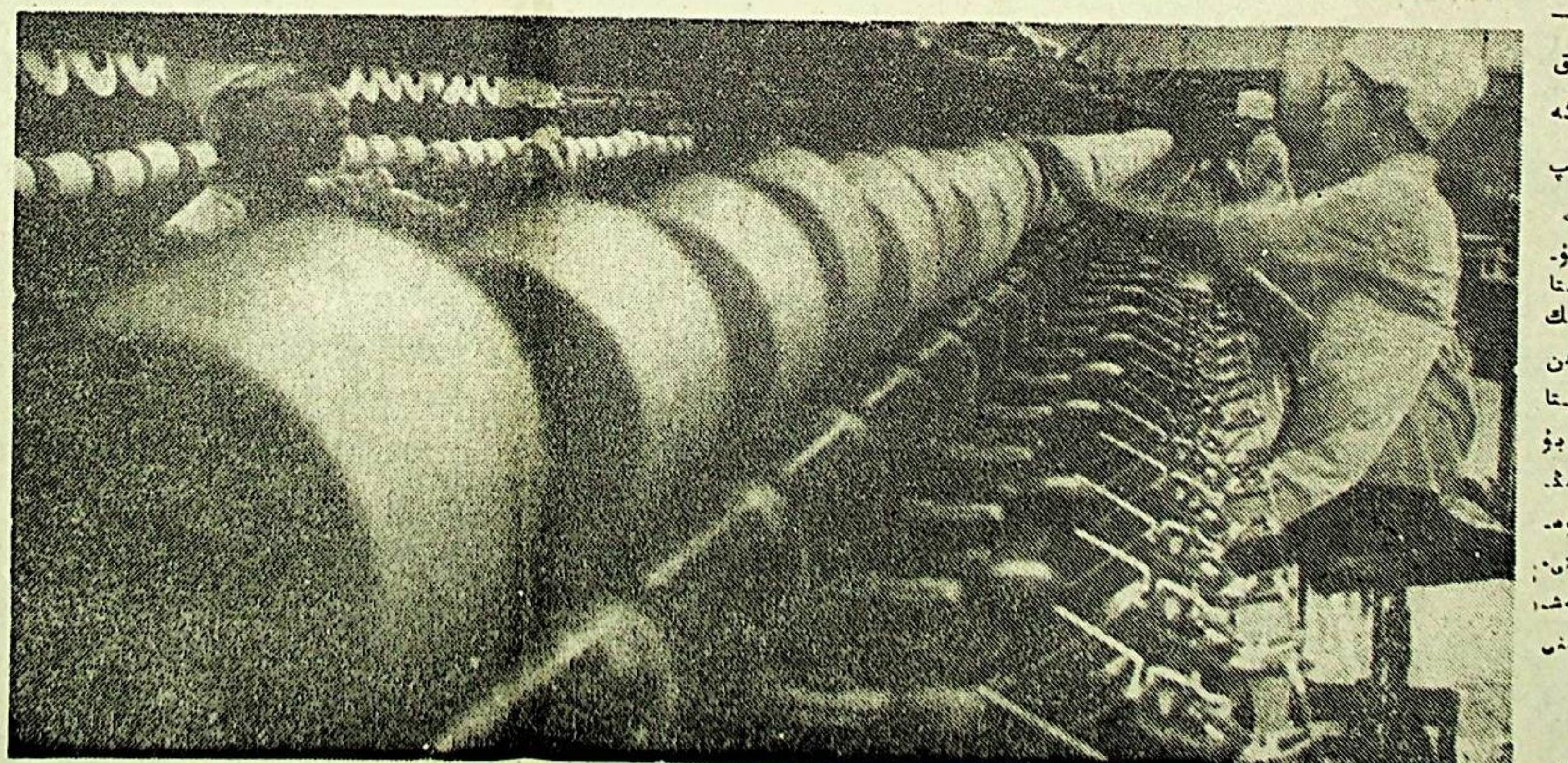
ئۆزۈخ بىر دىمىز ئابلىكىم ھېلەم مىقدارىنىڭ تۇتىن نۇج قىسىمدىن خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋەلايىتىدە كۆپرەكسىنىڭلىسىدى. نۇتكەردا بۇ يىل 11- ئايىنىڭ 10- كۈنىگىچە ھېساب بىلەن ھەر بىر ئۆلچەملىك ياسالغان سىلوس 339 مىڭ توونىغا چارۋا (بەش قوي، بىر كالا)غا سۇن يېتىپ، نۇتكەن يېلىنىڭ شۇ مەزگ دۇرغاندا، 200 كىلوگرامدىن سىلوسلىرىنىڭدىن 6.8 ھەسى، ئېشىپ، توغرا كەلدى. بۇ دېھقا ذچىلىق، چارۋاد شەنجالاڭ بويىچە سىلوس نۇمۇمىي ئۆلچەمدىن 50 كىلوگرام ئاردۇق.

با يەنخولەن ئۇ بلاستىدا ئۇمۇھىي خەلق مۇلۇكچىلىكىمىسى كارخانى
لارنى ھۆددىگە بېرىش سىنماق تەرەقىسىدە يەلغا قويۇلدى
ئۆز مۇخېرىدىمىز ئوسمان يۈسۈپ كارخانا تۈنجى تۈركۈمىدە ھۆددىگە بې-
خەۋەر قىلىدۇ: با يەنخولەن موڭغۇل
ئاپ-تۈنۈم ئۇ بلاستىدا ئوب لاستىلىق 1- ترانسپورت شەركىتى،
ئۇ بلاستىلىق 11- ئىيۈل، كۆن- خۇرۇم زاۋۇتى،
يەنخى توقۇمچىلىق زاۋۇتى ۋە ئۇ بلاستىلىق يېمىكلىكىرى، كۆكتات
مۇلازىمەت شەركىتى قاتارلىق ئالىتىه
خەلق ھۆكۈمىتىگە مەلۇم قىلىش ئازىز-
قىلىق بېكىتىلىدى. 11- ئا يېنىڭ 19- كۈنى
ئۇ بلاستىلىق خەلق ھۆكۈمىتى چاقىر-
با يەنخولەن ئۇ بلاستىدا ئۇمۇھىي خەلق مۇلۇكچىلىكىمىسى كارخانى
لارنى ھۆددىگە بېرىش سىنماق تەرەقىسىدە يەلغا قويۇلدى

غان چوکه يىخىدا كارخانىسىلاردى رەفقىيياتىغا پايدىلىق شەرت ھازىر-
ھۆددىدگە ئالغۇچىلار بىلەن مۇناسى-
لدى. بۇلتۇرۇ ۋەملايمەت بويىچە 50
ئەتلەك نۇرۇنلارنىڭ مەسىنۇللەرى
مېلەك توننا سىلوس ياسالغا نىدى.
ھۆددىدگەرلىك توختامىمىسىكە ئىزرا
بۇ يىل كىرىگەندىن بۇيان، مۇناسى-
ۋەتلەك تارماقلار يېزىلارنىڭ 200
دەن ئاردۇق ئوت-چۆپ توغراش ما-
ددىگە بېرملەگەن مەزگىلدە دۆلەتكە
شەنسىنى دېسونت قىلىپ بەردى.
1 مىليون 15 مىلەك يۈەن پايدا
دەن ئاردۇق ئوت-چۆپ توغراش 1400
تاپشۇرمۇدۇ، تېخنىكا ئۆزىكەرتىشكە
ماشىنسىنى سىلوس ياساشقا ئاج
6 مىليون 970 مىلەك يۈەن مەبلەغ
دراتى. ۋەملايمەت بويىچە 30 مىڭدىن
سالىدۇ، بانكىدىن ئالغان 6 مىليون
232 مىلەك يۈەن قەرزىنى قاي-
رىدى، ئۆزلىرىكە قالدۇرغان
يۈەن، مۇكاپات فوندى ئومۇمىسى
پايدا ئومۇمىسى سومىسى 534 مىلەك
تا ئاساس ياردىتىلىپ، ئەتىيازدا
سومىسى 870 مىلەك 500 يۈەن
بۇلمۇدۇ.

ئۆزىزلىك ئۇسلىق بىلەن يەرلىك ئالاھىت ھەربىي دايون ئاچقاڭ ئۇرۇمچىدە قۇرۇشلۇق قىسىملار كادىرلار يەرلىك ئۇسلىق بىلەن يەرلىك ئالاھىت دەلىكىنى گەۋددىلەندۈرۈش بويى-چە 13 - قۇرۇلتاي روھىنىي قىپىلەنماھە قىلمەپ، ھەممە تلهر ئەمەتتە ئۆھبەت يەھىمنى ئېچىمىدى.

مەلمىلەش تۈرۈش-شىنجاڭدا
قىسىملارنىڭ مۇھىم ۋەزىيەت
قۇرۇلتايىنىڭ روھىنىڭ ئەرىلەش تۈرۈش، قىسىملارنى
لەر ئىتتىپاقلەقى بويىچە
نى تەربىيەلەشكە نەشكىلىلە
دەرلار ۋە جەڭچەلەرنى دەن
مەللەت خەلقىدىن ئايردلا
مەللەت خەلقى ئارمىيىددى
جايدۇ، ئىددىيەسىنى مۇستە^{ئە}
غۇزۇشقا يېتەكلىش، ئاپتە^{ئە}
نىمىزدەتكى قىسىملاردان «هـ
دەمە مەللەتلەر ئىتتىپا
دىيەسىنى تۈرگۈزۈش، ھـ
مەللەتلەر ئىتتىپاقلەقىنى
ھەممە ئادەم مەللەسى سىيە
لىش، ھەممە ئادەم مەللەت
پاقلەقى ئۈچۈن ياخشى ئە
تەك يېڭى ۋەزىيەتنى ياردى
ھەربىي رايوننىڭ سە
گاۋخۇنچاڭ، ھەربىي رايون
سیاسى كومىساري تالاڭ
يېغىنغا قاتناشتى ھەمە
ئىختىياردى مۇخبىر دەمىز يالاڭوڭ
قىسىملارنىڭ مۇھىم ۋەزىيەت
قۇرۇلتايىنىڭ روھىنىڭ ئەرىلەش تۈرۈش، قىسىملارنى
شۇ ئايمىڭ 2-كۈنى چۈشتەن كېيىن،
شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئۇرۇمچىدە
تۈرۈشلۈق قىسىملار كادىرلار يەغى
نى ڈېچىپ، ئاپتەنۇم رايونلۇق 2 -
قېتەملىق مەللەتلەر ئىتتىپاقلەقى
بويىچە تەقدىرلەش يېغىننىڭ دەن
ھەنى يەتكۈزدى، كومازىدر-جەڭچە
لەردىن 13-قۇرۇلتاي روھىنى قىبلە
نامە قىلىپ، مەللەتلەر ئىتتىپاقلەقى
قى خىزمەتىنى يەندەپ ياخشى ئىش
لەپ، شىنجاڭنىڭ تىنچ - ئىتتىپاقلەق
چوڭ ياخشى ۋەزىيەسىنى مۇستەھكەم
لەش ۋە راۋا جلاندۇرۇش ئۈچۈن يە
ئىتەپ، قوشۇشنى تەلەپ قىلدى.
شىنجاڭ ھەربىي رايوننىڭ مۇندا-
ۋەن سیاسى كومىساري تۈرسۈن
ما موذۇ بۇ قېتەملىقى يېغىننىڭ دەن
ھەنى يەتكۈزگەندەن كېيىن، مۇنداق
دېدى: بۇ قېتەملىقى يېغىننىڭ روھى
خى، ياخشى ئەنچىللاشتۇرۇش ۋە ئە-

وق، زورور تېپەملەخاندا بەلگىلىمە بويىچە ئەۋردىشكە
هۇناسىسىۋەتلىك ماتېرىدىاللارنى ئېلىشقا بولىمدو.
بۇنىمى هۇناسىسىۋەتلىك ئورۇنلار دەت قىلى
ماستىقى ۋە يوش-ۇرۇۋالماستىقى كېـ
دك. دورا نازارەتچىلىرى دورا ئىشلەپچىلىرىش كارـ
غانىلىرى ۋە پەن تەتقىقات ئورۇنلىرى يەتكۈزۈپ
درگەن تېخنىكا ماتېرىدىاللىرى دەنمىڭ مەخـپەمەيەتلىكىمنى
ەسەۋەللەق بىلەن ساقلىشى كېـرەك.

54-ماددا بۇ قاذۇندا بەلگىملەرنىڭەن مەمۇردىي جازا-
رىنى بېرىدىشنى ناھىيەدىن يۈقىرى سەھىيە ۵۴-مۇردى
مارماقلىرى قاراڭ قىلىمۇ. بۇ قاذۇننىڭ 15-ماددىسى
دكى بەلگىلىمىمگە، سەككىز نەچى باپنىڭ ئېلانلارنى
اشقۇرۇشقا دائىر بەلگىلىمىلىرى دىگە خىلاپلىق قىلغۇ-
مىلا رغا مەمۇردىي جازا بېرىدىشنى سودا-ساناڭت مەمۇ-
دى باشقۇرۇش تارماقلىرى قاراڭ قىلىمۇ.

مەركەزگە ياكى ئۆلکەلىك، ئاپتونوم رايونىلۇق،
بۇاستىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتلىرىدە
بۇاستىتە قاراشلىق دورا ئىشلەپچەقىرىدىش كارخانىلىك
ي ۋە دورا تىجارتى بىلەن شۇغا للانىغۇچى كارخانىلارغا
ئىشلەپچەقىرىدىش ۋە تىجارتىنى يەتنى كۈندىن ئارتاڭىزى
وختىتىپ تەرتىپكە سالدۇرۇش جازاىسى ياكى «دورا ئىش
پچەقىرىدىش كارخانىلىرىدە رۇخسەت قىلىش گۈۋاھنا-
مىسى» ۋە «دورا تىجارتى بىلەن شۇغا للانىغۇچى كار-
خانىلارغا رۇخسەت قىلىش گۈۋاھنا مىسى» نى تىارتى-
ۋىلىش جازاىسى بېرىدىنى ئۆلکەلىك، ئاپتونوم رايونى-
لۇق، بۇاستىتە قاراشلىق شەھەرلىك سەھىيە مەھمۇرىي

تارماقلىرى دۇزى بىلەن تەڭ دەر دېمىلىك خەلق ھو-
كۈمەتلەرنىڭ قارار قىلىشىغا يوللايدۇ. شەھەرلىك،
ناھىيەلىك ياكى شەھەر-ناھىيەدىن تۆۋەن دەر دېمىلىك
خەلق ھۆكۈمەتلەرى قارىمىقىدىكى دورا ئىشلە پەممەقىرىش
كارخانىلىرى ۋە دورا تىحاردى بىلەن شۇغۇللانىۋۇچى
كارخانىلارغا ئىشلە پەممەقىرىدش ۋە تىجارتىنى يەتنە كۈندەن
ئارتاۇق توختىتىپ تەرتىپكە سالىدۇرۇش چازاسى ياكى
دورا ئىشلە پەممەقىرىدش كارخانىلىرىدغا رۇخسەت قىلىش
گۈۋاھنامىسى» ۋە «دورا تىجارتىنى بىلەن
شۇغۇللانىۋۇچى كارخانىلارغا رۇخسەت قىلىش گۈۋاھنە-
مىسى» بى تىارتىۋېلىش جازاسى بېرىدىنى شەھەرلىك،
ناھىيەلىك خەلق ھۆكۈمەتى سەھىيە مەمۇردى تارماق-
لىرى دۇزى بىلەن تەڭ دەر دېمىلىك خەلق ھۆكۈمەتلە-
نىڭ قارار قىلىشىغا يوللايدۇ.

مۇسادىرە قىلىنغان دوردلار سەھىيە مەھۇردىقا-
ماقلەرنىڭ نازارىتىدە بىر تەرىپ قىلىنىدۇ.
55-ماددا حازالانتەجىملار مەھۇردى جازا بىردىش

فانلىرىغا شۇ دوردلار باھاسىنىڭ 1 - 3 هەسسىسىگىز
چە قويىسا بولىمدو؛ دوردلار باھاسى بويىمچە بىل
گەلىگەلى بولما يىددەن بازلىرىغا 1000 - 10 مىڭ
يۈەن جەردەمازه قويۇلمدو؛ بىۋاسىتى جاۋابكارلارغا
300 يۈەندەن ئاز جەردەمازه قويۇلمدو.

36 - ماددا مەمۇردىي جازا بېرىدىنى قارار قىلىش هوقۇقى «دورا باشقۇرۇش قاذۇنى» نىڭ 54 - ماددىسىدىكى بىلگىلىمە بويىچە بولىدۇ.
جازالانغۇچى مەمۇردىي جازا بېرىدىش قاراردغا
قايمىل بولمىسا، «دورا باشقۇرۇش قاذۇنى»غا ۋە بۇ
چاردىگە خىلاپلىق قىلىننىپ، دورا بىلەن زەھەرلىقىمش
هادىسى پەيدا قىلىنغا ذلىقىتىن، زەخەمت چەككۈچى
زىيىتىنى تۆلەپ بېرىدىنى تەلەپ قىلغان بولسا، «دورا
باشقۇرۇش قاذۇنى» نىڭ 55 - 56 - مادددىلىرىدا
بىلگىلىئىنگەن تەرتىپ بويىچە ئايىرمى - ئايىرمى بىر
تەرىپ قىلىننىدۇ.

توقۇز نەچى باب قوشۇمچە پرنسپ

37 - ماددا بۇ چاردە كۆرسىتىملىگەن دورا ئىش
لەپچىمىرىدىش كارخانىلىرى ۋە دورا تىمىجاردىسى قىلىش
كارخانىلىرى ئاپتونوم رايون ئىچى ۋە سىرتىمدىكىلىر
شەركلىشىپ قۇرغان كارخانىلار، جۇڭىجو بىلەن چەت-
ئەل مەبلىغى بىلەن قۇرۇلغان كارخانىلار ۋە چەتئەل
مەبلىغى بىلەن قۇرۇلغان كارخانىلارنى ئۆز ئەچىمگە
ئالىدۇ.

38 - ماددا بۇ چاره ئېلان قىلىمەنخان كۈنىددىن
باشلاپ يولغا قويۇلمىدۇ.

* * *

قوشۇمچە : بۇ چار دىمىدا نىھقىل كەلتە-ۋەرۈلگەن
«دورا باشقۇرۇش قازۇنى» نىڭ مۇناسىۋەتلىك ماد-
دىلىرى:

21-ماددا دۆلەت يېڭى دور دلارنى تەتقىق قىلىش
 ۋە ئىجاد قىلىشقا ئىلهاام بېرىدۇ.
 يېڭى دور دنى تەتقىق قىلىش ۋە ئىجاد قىلىشتا،
 تەتقىق قىلىش ئۈسۈلى، سۈپەت كۆرسەتكۈچى، فارما-
 كولوگىيەلىك تەجرىبە ۋە زەھەرلىك ماددىلارنى تەج-
 رىدىمىددەن ئۆتكۈزۈش نەتمىسى توغرىسىدىكى ماتېردى-
 ياللار ۋە ئەۋرىشكىلەرنى بەلكەلىمە بويىمچە گۈۋۈ-
 ي-ۋە ذىنلىك سەھىيە مەمۇردۇ تارماقلىرىغا ياكى ئۆل-
 كىلىك، ئاپتونوم را يۈنلۈق، بەۋاسىتە قاراشلىق شە-

هەر لەك سەھىيە مەمۇرىي تارماقلىرى دغا يەوللاپ تەس
تېقلا تقا نىدىن كېچىم، ئاندىن كلىمنى كەلەق داۋالاشتا
سىناق قىلىشتۇغا ياكى دەلىللەشكە بولىمدۇ.

«دورا ئىشلە پچىقىرىدىش كارخانىلىرىغا رو خسەت قىلىش گۈۋاھنامىسى»، «دورا تىجارتى بىلەن شۇغۇللانىغۇچى كارخانىلارغا رو خسەت قىلىش گۈۋاھنامىسى» و «دورا ياساشقا رو خسەت قىلىش گۈۋاھنامىسى»نى تىارتىمۇپ لىشقا بولىدۇ.

يالغان دورا ئىشلە بچىقدىردىپ ۋە سېتىپ، خەلقنىڭ
سالامە تلىكىگە زىيان يەتكۈزگەن شەخسلەر ياكى
دۇرۇنلاردىكى بەۋاسىتە جاۋابكارلارنىڭ جىمنايى ئىشلار
جاۋابكارلىقى جىمنايى ئىشلار قانۇنىڭ 164 - ماد-
دەسىد دىكى يەلگىلىمە دويمىچە سۈرۈشتۈرۈلدۈ.

33 - ماددا ناچار دور دلارنى ئىشلە پەقدە قارغان ۋە ساتقا نلا رنىڭ ناچار دور دلىرى ۋە قانۇنلىق تاپاۋەت - لىرى مۇسادىرە قىلىنىدۇ ھەممە دۇلارغا يىاخشى دورا قاتار ددا سېتىلىغان ناچار دور دلار باهاسىنىڭ 1-3 ھەسىسىگىچە جەردىمانە قو يۈلسا بولىدۇ، بىۋا سىتە جاۋاب

کارلارغا 1000 يۈەندىدىن ئاز جەردەمانە قۇيۇلمىدۇ؛
قىلىملىشى ئېغىرلىرى ئىشلەپچەقىرىدىنى ۋە تىجارتىنى
تۇختىتىپ تەرتىپكە سېلىشقا بۇيرۇلمىدۇ ياكى دۇلار-
نىڭ «دورا ئىشلەپچەقىرىدىش كارخانىلىرىدغا روخسەت
قىلىش گۈۋاھنامىسى»، «دورا تىجارتى بىلەن شۇغۇل-
لانغۇچى كارخانىلارغا روخسەت قىلىش گۈۋاھنامىسى»
ۋە «دورا ياساشقا روخسەت قىلىش گۈۋاھنامىسى» تار-
تىمۇ بىلەنمىدۇ.

نَاچار دور دلارنى ئىشلەپ چىقىرىدىپ ۋە سەپتىپ،
خەلقىنىڭ سالامە تىلىكىدە زىيان يەتكۈزۈپ، ئېغىر
ئاقىۋەت كەلتۈرگەن شەخىلەر ياكى ئورۇنلاردىكى
بەۋاسىمە جاۋابكارلارنىڭ جىنايى ئىشلار جاۋابكارلىقى
جىنايى ئىشلار قازۇنىنىڭ 164 - ماددىسىدىكى بەلگى
لىمە بويىچە سۈرۈشتۈرۈلمىدۇ.

34 - ماددا «دورا ئىشلەپچىقىارغۇچى كارخانىلار،
غا روختىت قىلىش گۇۋاھنامىسى»، «دورا تىجارتى
بىملەن شۇغۇللانغۇچى كارخانىلارغا روختىت قىلىش
گۇۋاھنامىسى» ۋە «دورا ياساشقا روختىت قىلىش گۇ-
ۋاھنامىسى»نى ئالماي تۇرۇپ، دورا ئىشلەپچىقىرىدش ۋە تىجارتى-
ساتقان ياكى ياسىغانلار ئىشلەپچىقىرىدش ۋە تىجارتى-
نى توختىتىشقا بۇيرۇلمىدۇ، دۇلارنىڭ ھەممە دوردىلىرى
ۋە قازۇنسىز تايياۋەتلىرى مۇسادرە قىلىنىمىدۇ ھەممە
دۇلارغا قازۇنسىز ئىشلەپچىقىارغان، ساتقان ياكى ياكى
سىغان دورا باهاسىنىڭ 3 - 5 ھەسسىسىگىچە جەردىما-
نى قويۇلىدۇ، بىۋاسىتە جاۋابكارلارغا 2000 يۈەندىن

(بېشى 2 - بېتىتە)
 تەپبىسى داۋالاش ئورۇنلىرى ئۆز ئالىددىغا سېتىپ
 ئالىددىغان مەللەيچە دورىلارنى ئۆز جايىددىكى دورا
 تەكشۈرۈش ئاپپاراتىخا تەكشۈرتۈشى، ئۆلچەمگە
 تو شىخانلىرىنى سېتىتە ئالما سىلەقى لازىم.

یە تەنەچى باب دور ملارنى نازارەت قىلىش

26- ماددا ناھىيىددن يۇقىرى سەھىيە مەمۇردى
قاىرماقلەرى دور دلارنى نازارەت قىلىش هو قۇقۇمنى يۇر-
كۈزدەدۇ. دۇلارنىڭ مەسىئۇلىيىتى مۇندۇلار ددن ئىبارەت:
(1) دورا باشقۇرۇش قانۇنى ۋە مۇشۇ چاردى-
نىڭ يولغا قويۇلۇش تەھۋالىنى تەكشۈرۈپ نازارەت
قىلىش، «دورا باشقۇرۇش قانۇنى»غا ۋە مۇشۇ چاردىگە
خىلاپ قىلىمىشلارغا مەمۇردى جازا بېرىدىنى قارادار
قىلىش؛

(2) دورا نىشلە پچىقىرىدىش (تەپپىارلاش)، تىمىزارت
قىلىش ۋە نىشلىقىمىش جەر يىانىنى تەكشۈرۈپ نازارەت
قىلىش؛ يالغان، ناچار دور دلارنى نازارەت قىلىش ۋە
پىر تەرىپ قىلىش:

(3) مۇشۇ چارە بويىچە تەكشۈرۈپ تەستىقلاش
ھوقۇقىنى يۈرگۈزۈپ، «دورا. ئىشلە پېچىمىرىدش كارخا-
نلىرىدغا رۇخسەت قىلىش گۈۋاھنامىسى»، «دورا تىجا-
رىتى بىلەن شۇغۇ للانغۇچى كارخانىلارغا رۇخسەت
قىلىش گۈۋاھنامىسى» وە «دورا ياساشقا رۇخسەت
قىلىش گۈۋاھنامىسى» ذىتار قىمتىمش.

ئاپتونوم را يونلۇق سەھىيە مەمۇردى تارماقلىرى دۆلەتنىڭ ئالاقىدار بەلگىلىملىرىدىگە ئاساسەن، ئاپتونوم را يونەمىزدا دورا ئۆلچىمەنى باشقۇرۇش خېزەيتىدىگە مەسىئۇل يولىدۇ.

27- ماددا ناھمیمددن یۇقىرى سەھىيە مەمۇردى
تارماقلىرى دەنگىچ دورا تەكشۈرۈش ئاپپاراتلىرى گوۋۇز
يۇھىزلىك سەھىيە مەمۇردى تارماقلىرى ئېلان قىلغان
دورا تەكشۈرۈش خىزمىتىگە دائىر بەلگىلىمىملىه رىگە
ئاساسىھەن، ئۆز جايىلىرى دادا دوردلارىنىڭ سۇپېتىمىنى
نازارەت قىلىش-تەكشۈرۈش خىزمىتىگە مەسىئۇل بولىدۇ.
دورا ئىشلەپ چىقمىرىدىش كارخانىلىرى، دورا تىمجا-
رىقىلىش كارخانىلىرى ۋە تىببىي داۋالاش ئورۇن
لىرى دورا تەكشۈرۈش خىزمىتىدە ئۆز جايىدىكى دورا
تەكشۈرۈش ئاپپاراتلىرى دەنگىچ كەسپىي يېتەكچىلىكىمىنى

ئۆلچەمە دۆلەت ياكى ئۆلکە، ئاپتونوم دايون، ئىجرا قىلدۇرۇشنى ئىلتىماس قىلىدۇ. بەۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلەر تەردپىمىدىن تۈزۈلىگەن 56-ماددا بۇ قاڏۇنغا خىلا پېلىق قىلىپ، دورا بىمە دورىلارنى ئىشلەپچىمىرىشتا، ئۆلکە، ئاپتونوم دايون زەيان-زەخىمەت يەتكۈزگەن ئورۇن ياكى شەخسلەر زەقىرىدش - تىجارەت قىلىش ئىشلىرىنى ئاساسلىق باش- كەنلەر ئاھىيىدىن يۈقىرى سەھىيە مەمۇردىي تارماقلە قۇرغۇچى تارماقلاردىن پىكىر ئا لغاندىن كېپىمن، ئۇنىڭ بىلەن تەڭ دەرىجىلىك سەھىيە مەمۇردىي تارماقلاردا تەكشۈر تۈپ تەستىقلىكتىش ھەمدە تەستىقىي ئالاقە نو- كىمىسىگە ئەرز قىلسا بولىدۇ. زەخىمەت چەكەنلەر خەلقە دەرىجىلىك سەھىيە مەمۇردىي تەكشۈر تۈپ تەستىقلىكتىش ھەمدە تەستىقىي ئالاقە نو- كىمىسىگە ئەرز قىلسا بولىدۇ. زەخىمەت چەكەنلەر خەلقە دەرىجىلىك سەھىيە مەمۇردىي تەكشۈر تۈپ تەستىقلىكتىش ھەمدە تەستىقىي ئالاقە نو-

جۇڭىيى دورىسى نىشلەپچەقىرىش بۇنىڭ سىرتىدا. سوت مەھكىمىسىگە بىۋاسىتە ئەرز قىلىسىمۇ بولىدۇ.

47-ماددا دورا نازارەتچىلىرى ئۆزدەن قاراشلىق زىياننى قوللىش تەلەپىنى زەخىمەت چەككۈچى ياكى ئۇنىڭ ۋەكالەتچىسى ئاڭقىرىغان كۈندىن ياكى رايوندىكى دورا نىشلەپچەقىرىش كارخانىلىرى، دورا ئاڭقىرىشى كېرەك بولغان كۈندىن تارتىپ بىر يىلى تىجارىتى بىلەن شۇغۇللانغۇچى كارخانىلار ۋە تىببىي داۋالاش ئورۇنىلىرىنىڭ دورا سۈپىتىنى بەلگىلىمە بويىچە خىچە ئوتتۇرۇغا قويۇشى كېرەك؛ سۈرۈكىدىن ئاشۇ- نازارەت قىلىمەش، تەكشۈرۈش، تاللاپ تەكشۈرۈشكە هووقۇق دۇپ قويۇلغان تەلەپلەر قوبۇل قىلىمەنمايدۇ.

قىز ملسو ئوبلاستىدىكى مۇپەتتىش تارماقلارى ئاساسىي قۇرۇلۇش كۆلەمدى تەزگەنمەدى

29- ماددا ناهييمددن يۈقىرى سەھىيە
دەم-ۇردىي تارماقلىمىردى دا دورا نازارەت-
چىلىرى قويۇلدۇ. دورا نازارەتچىلىرى دورىگەرلىك
تېخنىكلىرىدىن بولىدۇ، ئۇلارغا شۇ دەرىجىلىك خەلق
ھۆكۈمەتلەرى تەكشۈرۈپ كۈۋاھنامە تارقىتىپ بېرىدۇ.
سۈپەت ئۇلچىمىنى خالىغاخانچە ئۆزگەرتىكەنلىر؛

دورا نازاره دېچىلىرى «دورا بىسەورۇس ئاسوسى» سىت 47 - ھادىسىدىكى بەلگىلىمە ۋە گۈۋۈيۈەننىڭ سەھى دورا ئىشلەپچىقا دغا فلار (ياسىغانلار) ياكى تىجادىت يەھەمۇردىي تارماقلىرى ئېلان قىلغان «دورا نازارەت- چىلىرىنىڭ خىزمەت نىزامى» بويىچە خىزمەت قىلىدۇ.

30 - ماددا دورا تەكشۈر كۈچىلەر وە دورا دازارادەد-
چىلىرى ئۆز ۋەزدىپسىنى ساداقەتلىك بىلەن ئادا قىلىپ
ئىشتا ئادىل، دۇرۇس، دىييانەتلىك بولۇشى، دورا
باشقۇرۇش قاڏۇن - نىزاملىرىدىن توغرى ئىجرى قىلىشى
كېرىك. دورا ئەۋرىشكىلىرىدىن ئېلىشتا تەكشۈرۇش ئېھ-
تمىاجىنى قاندۇرۇش بىلەن چەكلىنىش ھەمە تىزدىم-

تمیا جىنى فاندۇرۇش بىللەن چەكلىمەس ھەممە دىرىدمەت
نى يېزىدىپ بېرىش كېرىشكە.

31 - ھاددا يېزا - بازارلاردا قوشۇمچە دورا تەك
شۇركۈچىلەر قويۇلىدۇ، ئۇلار ئۆزلىرى تۈرۈشلۈق يې-
زا - بازارلاردا دورىلارنى نازارەت قىلىش ۋە تەكشۈرۈشكە
ھەستۈل بولىدۇ. دورا تەكشۈرگۈچىلەرنى ناھىيە دەرد-
جىلىك سەھىيە مەمۇرى تارماقلەرى سەھىيە تېخنىك

كىلىلەش لازىم. چارۋا ماللارنى ئۇرۇقلانىدۇرۇش
نى داۋاملىق چىڭ تۇتۇش كېرىك. شەرتشار ائمىتىسى
يار بېرددەغان ئورۇنلار قىشلاقتا سۈنىتىي ئۇرۇقلانى
دۇرسىمۇ بولىدۇ، شەرتشار ائمىتى يار بىرمه يىددەغان
ئورۇنلار ياخشى نەسلىلىك قوشقارلار ئارقىلىق ئۇرۇق
لاندۇرۇپ، قىسىر قىلىشنى ئىمکان قىدەر ئازا يىتىش كېرىك.
5. دېھقا نېچىلىققىتا، كۈزگى بۇغدا يىنىڭ قىشتىن
تۇتۇش نەھۋالىنى قاتتىق تەكشۈرۈپ تۇرۇش لازىم.
جايلار هازىردىن باشلاپ كەم تېرىدىلىغان كۈزگى
بۇغداي ئورنىنى تولىدۇرۇش تەدبىرلىرىدىنى قوللىنىشى،
ئۇنىڭ ئورنىغا كېلىر يىلى تېرىدىلىغان يىازلىق-
بۇغداي ۋە كۆممىقۇناق ئورۇقىنى ۋىدان تەيىمار-
لىشى كېرىك.

6. قار ياققاندا ڌو سولوب قاليدغان يولاردا
کۈچلۈك تەدبىر قوللىنىپ، چوڭ تەپتىمىكى ماشىنا-
ئۇسکۈنىلىرىنى تەييارلاش، مەخسۇس ئادەم دائىم
نۇۋە تەچىلىك قىلىش، ئار دلاپ، تەكشۈرۈپ تۈرۈش؛
خەۋپلىك نەھۋال كۆرۈلگەن ھامان، دەرھال كۈچ
ئۇيۇشتۇرۇپ ئۇنى توگىتىمىش، تاش-يىولنىڭ راڙان
بۇ لۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك. ئاشلىق تارماق-
لىرى ئاشلىق ساقلاش خىزىتىمىنى كۈچەيتىمىشى، سېتى
ۋېلىش سۈرئىتىمىنى تېزلىتىمىشى، ئاشلىق، ياغلىقىدا ئىنى
يۇتكەپ تۇشۇشنى تېزلىتىپ، زىيائننى ئازايىتىمىشى كېرەك.
7. خەلق تۈرمۇشىنى ئوبدان تۇردۇنلاشتۇرۇش
كېرەك. ھەممىدىن ئاۋال بۇشىپ قالغان دېقان، چار-
ۋەچىلارنى داۋالاشنى چىك تۇتۇش، ئۇلارنىڭ سالامەت-
لىكىنى تېزدىن نەسلەگە كەلتۈرۈش كېرەك. بۇزۇلوب
كەتكەن ئويىلەر، سىنەپلارنى تېزدىن رېمونت قىلىش،
دېقان، چارۋەچىلارغا كېرەكلىك تۈرمۇش بۇيۇملرى
مەذبەلىرىنى ئوبدان تۇيۇشتۇرۇش، ۋاقتىدا توشۇش،
تەمىنلىشكە كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

8. هەر ساھە، هەر كەسەپتىكىملەر سوغۇقتىمن مۇ-
داپىشە كۆرۈش- ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش خىزمىتىگە ياردەم
بېرىشى لازىم. دېھقانچىلىق ئورۇنىلىرى ۋە دېھقانچى-
لىق، چارۋەچىلىق بىلەن بىۋاسىتە ئالاقىدار ئورۇنىلار
(مەسىلەن، سۇ ئىشلىرى، دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى،
هاۋارايى، سودا، تەممىنات-سودا، ئاشلىق، داۋالاش
ئورۇنىلىرى قاتارلىقلار) نۇۋەقتىن سوغۇقتىمن
مۇداپىشە كۆرۈش- ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش خىزمىتىگە پۇ-
تۇن كۈچى بىلەن ئاتلىنىمىشى ۋە كېلىر يىلىلىق ئىش-
لەپچىقىرىدىنىڭ تۈرلۈك تەپيارلىقلەرنى ئوبدان ئىش-
لىشى، ئۆز تارماقلەرنىڭ روپىنى تو لۇق جارى قىلى-
دۇرۇشى، بالىذۇر ئوپلاپ، بالىذۇر ھەر دىكەتلىنىپ، بالى-
دۇر تەپيارلىق كۆرۈشى لازىم.

ئۆز خەۋىرىمەز: ئاپتونوم را يۇنىمىزدىك سوغۇققا
تاقا بىل تۈرۈش- ئاپەقىمن قۇتقۇزۇش حىمىز مىتىمى

(بېشى 1 - بە تىنە)
 قىشلاققا كۆچۈرۈش ۋاقىتىدا يۈز بەرگە حىكە، چار ۋەچى-
 لەققا ئېنىڭ خەۋپ كەلتۈردى. ھاۋرا يىددىكى مۇشۇ ئىككى
 قېتىملىق ئاپەت خاراكتېرلىك دۆزگىرىش دېھقانچەلىق،
 حا، ۋەچىملىققا خەۋپ دېھتىكۈزۈپلا قالماي، قاتناش-

تران-پورت، ناشلىق ساقلاش-توضوش وە خەلق تۈر-
مۇشىنى ئورۇنلاشتۇرۇش قاتارلىقلارغىمۇ ئېغىر قىيىن
چىلمق تۈغىدۇردى. ئاپەت يۈز بەرگەندىن كېيىن، ئاپ
تۈزۈم رايونلىق پارتىكوم وە ئاپتۇزوم رايونلىق خەلق
ھۆكۈمىتى سوغۇقتىن مۇداپىئە كۆرۈش. ئاپتەتكە قارشى
تۇرۇش خىزەتتىكە ئەفتايىن ئەھمىيەت بەردى، ھەر
قايسى ۋىلايەت، ئوبلاست وە تارماقلارغا ۋاقتىدا
 يولىورۇق بەردى. ئاپتۇزوم رايونلىق پارتىكومنىڭ
مۇئاۋىن شۇجىسى لى شۇشەن، جاك سىشۇلەر
خىزەت ئەترەتلەرنى باشلاپ ئىلى ۋە ئالقاي ۋىلا-
يەتتىكە بېرىپ، ئاپەت ئەھۋالىنى ئىگەلىدى، ئاپتەتكە
تۈچىردىغان دېھقان، چارۋەچىلاردىن ھال سوردى،
شۇنداقلا حايلاردىكى پارتىيە، ھۆكۈمىت رەھبەرلىرى
بىلەن بىللە سوغۇقتىن مۇداپىئە كۆرۈش. ئاپتەتكە
قارشى تۇرۇش خىزەتتىنى كونىكىرىت ئورۇنلاشتۇردى.
12-ئاينىڭ 1-كۈنىسى يولداش سۈڭ خەزلىيڭ ئاپتۇزوم
raiyonلىق پارتىكوم دا ئىممي كومىتەتى يېغىنىنىنى
ئېچىپ وە رەيسەتچىلىك قىلىپ نۆۋەتتىكى ئاپەت
ئەھۋالىنى تەھلىلىقلىدى، بۇنىڭغا تاقابىل تۇردى
ددغان تەدبىرلىرىنى مۇزاکىرىھ قىلىدى. ئالاقدار تار-
ماقلار وە ئورۇنلارمۇ خىزەت گۈرۈپپىسى تەشكىلىپ،
ئاساسىي قاتلامىلارغا ئەۋەتىپ، نەق مەيداندا مەسى-
لىلىرىنى ھەل قىلىدى. ھەر دەردىچىلىك پارتىيە- ھۆكۈ-

مهت ئورۇنىلىرىنىڭ ئورتاق تىردىشچا ئىلىق كۆرسىمەتىشى
ۋە ھەرقا يىسى تىرىپلىرىنىڭ ماسلىكىشى،
ھەر مەللەت كادىرلىرى ۋە ئاممىسىنىڭ ئاپەتكە تا-
قا بىل تۈرۈش يولىدا كۈچ چىقىرىدىشى ئارقىسىدا، ئىك-
كى قېتىم يۈز بەركەن ئېھىر تەبئە، ئابەقتە بىر
قىسىم زىپانلارنىڭ ئالدى ئېلىمىندى.

يىغىمىدا مۇنداق دەپ كۆز سەتىلىدى: ھازىر، بىز-
نىڭ دا لىدىمىزدىكى ۋەزدەپ - جىددىي سەپەرۋەر لەك-كە
كېلىپ، سوغۇقتىن مۇداپىئە كۆرۈش. ئاپەتكە قارشى
تۇرۇش كۆردىشىگە پاڭال ئاتلىنىشىتىن ئىمپارەت. ۋەلا-
يەت، ئۇبلاست ۋە تارماقلار ئۇنىملىك تەدبىر قوللى
خىپ، تۆۋەندىكى خىزمەتلەرنى ياخشى ئىشلىشى لازىم:
1. ئاپەتكە قارشى تۇرۇپ، مول ھوسۇلنى قولغا
كەلتۈرۈش ئىدىمىسىنى مۇستەھكەم تۇر غۇزۇش لازىم. ھەر
دەرىجىلىك پار تىيىھە، ھۆكۈمەت ئورۇنىلىرى، ھەر قايى

تەكەنلىر جىددىي سەپەر وەرلىككە كېلىپ، سوغۇقتىن مۇداپىتە كۆرۈش - ئاپەتكە قارشى

بازار تەرتىپىنى تەرىتىپكە سەپامىشنى چۈچۈرلاشتۇرۇش ۋە داۋاملاشتۇرۇش ئۇچۇن
دۆلەت سودا - سانائەتنى مەمۇردىي باشقۇرۇش ئەمدارسى تۈنچى تۈركۈمىدە تەكشۈرۈپ
بىر تەرىپ قىلىمشقا تېگىشلىك چولى، مۇھىم ئەنۇز مەلەرنى رەتكە تۇرۇڭىزدى

ۋاتقان ئىستەمال بۇ يۈمىلىرىنىڭ ھا يېمىن
غا سېتىمىش ئەنلىرى 66 پېرسەننى
ئىگىملىك يىدىكەن. بۇ ئەنلىرى ئىچىدە
يەزه ساختا، ناچار تاۋارلارىنى ئىش
لەش، سوتىش ئەنلىرىدە بار
ئىكەن.

خاندا، بۇ 85 چوڭ، مۇھىم ئەنلىرىنىڭ
دە، دۆلەت، كولمۇكتىپ ئىگەلىمكىدىكى
كارخانىلار ۋە ماناپول كەسىپلىرىدە
يۈز بەرگەن ئەنلىرى 91 پېرسەننى ئىگىم
لەيدىكەن، بۇنىڭ ئىچىدە تاماكا
كەسپىدە يۈز بەرگەن ئەنلىرىنىڭ
خېلى زور ئىكەن، ماددىي ئەشىما،
ئاشلىق، بانكا تارماقلىرىدىكى قا-
زۇنغا خىلاب پائالىيەتلەرگە بەۋاسى-
تە قاتنىشىش ئەھۋالىرىدە خې-
لىلا ئېغىر ئىكەن. ئەنلىرىدىكى مەسى-
لىملىرىدىن قارىغاندا، مۇھىم ئىشلەپ
چىقىرىدىش ۋاسىتىلىرى ۋە قىس بولى-
يەنچەون شەھرىدىكى لۇيىجۇ ئاش
خانىنىڭ ئاشپەزى دۇون خۇيپەلىك
مۇسۇلمانچە سېي قورۇش تېخىمكە.
سەنى ئەستايىددىل تېتقىق قىلىپ،
ئىميشىما بويىچە تۈنچى مۇسۇلمانچە
سېي قورۇپىدىغان ئالاھىدە دەرىجى.
لىك ئاشپەز بولۇپ قالدى. ئۇ ھا.
زىر 300 خىلدەن ئادتۇق سېي قو-
رىيالا بدۇ.

قىنخۇانى، بېپىجمىك خەۋىرى. دۆ-
لەت سودا - سانائەتنى مەمۇرى باش
قۇدۇش ئىدارىسىنىڭ بازار مەھكە-
مىسى يېقىندا پۇرسەتتىن پايدىلىك
نىپ قازۇنغا خىلاپلىق قىلىپ، قا-

تۇنسىز ھالدا 10 مىڭ يۈەندەن
كۆپرەك پايدا ئېلىشقا دائىر ئەنلىرى-
لىرىدىن 85 چوڭ ئەنلىرىنى مەملىكەت
بويىچە تۈنچى تۈر كۈمدە تەكشۈرۈپ
بىر تەرىپ قىلىملىشقا تېڭىمىشلىك چوڭ،
مۇھىم ئەنلىرى قاتار دغا كىرگۈزدى،
شۇنداقلا 18 ئۆلکەلىك، شەھەرلىك
سودا - سانائەتنى مەمۇرى باشقۇرۇش
ئىدارىسى بىلەن بىرلىككە بۇ ئەن-
لىرىنى يېقىنلىقى مەزگەل ئىچىدە
قەلتۆكۈس ئېندىقلاب، بىر تەرىپ قىلى-
ماقچى. بۇ، ئالدىنلىقى باسقۇچلۇق
مەملىكەت بويىچە بازار تەرتىپلىنى
تەرىتىپكە سېلىشنىڭ چوڭقۇرلىشى
ۋە داۋا مىلىشىش بولۇپ ھېسابلىنى

ماخاۋ كېسەللىك ئالدىنى ئالغىلى، داۋالىغىلى بولىدۇ، ئۇ قورقۇنۇچلۇق ئەمەس
مۇتقە خەسىلىلەر ماخاۋ كېسىلىگە ئىرىپتار بولغۇچىلارنى كەسىتىدىغان ئەئەنلىقى قاراشلارنى
ئۆزىگە، تىمىزلىقى مۇراچىتلىقى قىلدى

شەخواشى كۈنەمك خەۋەرى. كۈنـ كى مىڭ يېلىدەن كۆپرەك ۋاقىتتەن بۇ يان ساپىسى: تېلىمەمىزدە مۇشۇ نەسir
مەگدا دۆتكۈزۈلگەن مەملەكە تلىكىـ. تارقىلىپ كەلگەن بولسىمۇ، لېكەن دۇ نىڭ دا خىرى ما خاۋ كېسەللەكىنى تو
قورقۇنۇچلۇق ئەمەس. تېلىمەمىز ما خاۋ كېـ گەتىش دۆۋەتتەمكى جىددىي ئىشـ كەشـ دەننى تېلىش وە تۇنى داۋالاش خىزـ
لەردەكى ما خاۋ كېسەللەكى داۋـ سەللەكىنىڭ ئالدىنى تېلىش وە داۋالاشـ لەغىلى بولمايدۇ، دەپ قاراپ تۇنەـ
تەپلىش خاراكتېرلىك تەرقىيەتـ تا بۆسۈشـ مەتىيەتـ تاـ
تەپلىـ سىـلـەـرـ جـەـمـئـىـهـ تـتـمـىـكـىـ هـەـرـ قـاـيـسـىـ سـاـ كـەـمـىـنـىـ دـاـۋـالـاـرـنىـ كـەـمـىـتـىـمـدـ
ھـەـلـەـرـ فـىـلـەـرـ بـىـرـدـەـكـ، كـۈـچـقـىـرـىـپـ، كـۈـچـقـىـرـىـپـ، كـەـمـىـنـىـ دـاـۋـالـاـپـ سـاقـاـيـتـ كـەـمـىـنـىـ دـاـۋـالـاـپـ سـاقـاـيـتـ
ھـەـمـكارـلـىـشـىـپـ، تېلىمەمىزدە ما خاۋ كېـ تـىـ. سەللەر مۇنداق دەپ ھېـ لازـمـ

کمیشنی قولغا که لتوار و شنی موراجم
شمن قملدی.
کیونمهک شده مردمه ئاپرو پەلان بەلمتى ها یانکە شلمرى جازالاندى

مەت ئىمندى.

مۇقەمەت سىسىلىرى مۇنداق دېپكۈر-

سەقىتى: ماخاۋا كېسەللىكى خەلقنىڭ

تەن ساغلاملىقىغا ئۆزۈشىنى بۇيىان

ئېغىر دەرىجىدە خەۋب يەتكۈزۈپ

كېلىۋاچقان تاساستا خاراكتېرىلىك

كېسەللىك بولۇپ، ئۇ ئېلىمىزدە ئىمك

شىائىڭىلاش بۇ.

يېجە ئەلاق چوڭتۇرۇ.

لۇك ماللار شركى.

ئى - جەممىيەتداۋادا

11-ئايىشىڭ 20- كە.

ئەددىن باشلاپ تىجا.

رەت بىشىلاسىدى.

بۇ شركە ئىشلە كولى.

س 24 مىڭىز كۈادرات

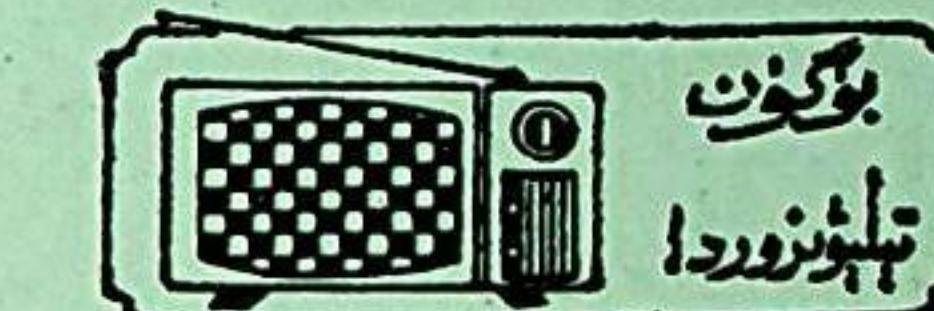
مېتىر بولۇپ، تۇت

قەۋەت، بۇ سودا

بىناسىدا مال خى.

لىرى تولۇق.

سۇرۇتتىن: شركە ئىشلە قەۋەتىدىن كۆرۈنۈش.

4 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

4 - قافال

18:00 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: نەعىشىدىكى ئالىي مەكتەب بۇ

قۇغۇچىلىرى

19:50 چىمە ئىياغ: يۈزتۈمىشلەك يېڭىن كۆپ

رى: كىبارخان (1- قىممى)

20:26 جەنۇبىي تېياترى

ئەدەب يەمنى جەنۇبىي مېستىنىڭ 25

يەل-

12 - قافال

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

18:43 ھېپىتىدە بىر جۈملە سۆز

18:46 مەخۇس خەۋدە: چوڭ ئوت ئاپ-

قۇغۇچىلىرى (1-2)

تىندىكى كېچىك ھىكايدە

19:35 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: كىبارخان (1- قىممى)

19:40 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىدە قىيامىت

رى: پۇ سۇڭىلىف (0-6، 0-7، 0-8، ق-

سىلىرى

19:45 مەخۇس خەۋدە: پۇتسىزنىڭ يولى

17:40 چاڭما خەۋدە: ئىسلاھات - ئۆمىد

چۈڭگۈنلەك ھازىرقى زامان ماي بۇ

نۇرى (5)

6 - قافال

توقۇلما تەرىپىمىلەش ئىلمى

مولام سا بمت

رائمهى ناستىدا يېتىشىۋەر دۇش نىاردقى. تو قولما تەربىيە-لەش نىاردقى. لەق دۇسۇدلاوك يېتىشىۋەر دۇش دۇسۇلى دۇ. لەق يېڭى دۇسۇدلاوك تۈپىنى ھاسىل دۇقنى تېرىسا تۈنۈمە يىدىغان، جىمىز قىلىمدىغان. ئىلمىم «تو قولما تەربىيە-لەش، نىلەمە دەبىيە-لەش، ناتىلىمدا دەبىيە-لەش، كۆپە يىتىش نىاردقىلەق تېز يېتىشىۋەر كە-

پەن - تېخىنەكىنىڭ ۇچقاندەك تە.
رەققىي قەلمىشغا نەگەشىپ، كىشى
لەرنىڭ كەلمىتىكا نۇلما-مۇغا بولغان تو.
دۇشى چوڭقۇرلاشماقتا. مەۋشۇ - نە.
لۇكلىرىنىڭ باشلىرىدا ئالىملار دۇسۇد.
لۇكلىرىنىڭ خالىغان نەزەردىنى يې -
تەشتەتۈرۈش نەزەرلىكىنى كۈرسەتىمەكتە.
دە دۆز نەۋەزەللەكىنى كۈرسەتىمەكتە.
توقۇلما تەربىيەلەش ئارقىملەق
يېتىشەتۈرۈلگەن دۇسۇمدا لۇكلىرى تۆز.
ۋەندىكىدەك ئار تۇقچىلەقلارغا ئىگە:
توقۇلما تەربىيەلەش مەكروب
سز شارائىتتا ئېلىپ بېرىدىغاچقا، بۇ
دۇسۇل ئارقىملەق يېتىشەتۈرۈلگەن تو.
سۇمما لۇك تۇپلىرى كېسىلەك ۋە ها.
شاراتلارىنىڭ زەيمىشىدىن خالى بولى.
دۇ. دۇلاردا ئانا تۇپلىنىڭ نەسلى
خۇسۇسىمىتى ساقلاپ قەلمەغان بۇ.
لەدۇ. تېھھەراتۇرا، نەملەك، يورۇق
لۇق ۋە ھاۋا قاتارلىق ئامىللارمايى.
سلاورنىڭ ئېھتىياجىغا ئاساسەن تەڭ
ئەلگەذىلەكى دۇچۇن، مايسىسلار تېز
دۇسۇمدا لۇكلىرىنىڭ خالىغان نەزا.
يۈغىنايىدۇ. دۇزۇقا-لۇق ماددىلەرى
مۇلھىم ساغلام بولىدۇ. مايسىسلار
ئاسان تۇرۇپ، بالدۇرۇنى يېلىدۇ.
ھەراتۇرا، بەلگەلىك يورۇقا-لۇق شا.

نماہی پدھر و اپیمٰت قاسم

قىش كۈنلىرى سىرتقا قو- تارقىتىۋېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن كىشىلەر يۇپ قويۇلغان مېتال بۇيۇم- ئەنسى دۇنى تۇتقان ھامان قولىنىڭ مېتال بۇيۇملارغى لارنى تۇتسا، قولىنىڭ تېردى قولدىكى ئىسىقلەقىنى دئاچ چاپلىشىپ قېلىۋاتقا نىلىقىنى سى دۇ نەرسىلەرگە چاپلىشىپ كۆزلۈك بىلەن ئۆزىگە سۈمۈ- ھېس قىلىدۇ، بۇنداق ئەھۋا- قالىدۇ. بۇنداق ئەھۋا لىا يال دا قول تېرسىنەك سۈيۈلۈپ رۇۋالىدۇ. دەل شۇ پەيتتە قول نىڭ سىرتقى قەۋەتتىنىڭ كېتىمىشىدىن ساقلىنىش ئۆچۈن، لار ۋە بالىلاردا كەۋددىلىكىرەك تېھەرا تۇردىسى جىددىيەلەدا قولنى ئالدىراپ كۈچەپ تارتى بولىدۇ.

تزویلوق مېڭىھە ئەمەدە ساپلىخ
خەپ قالىدۇ. زۆرلۈر تېپىلغا ندا
دۇلار تەرتىپلى ئىنىق بولغان

مکروہ پنابلاش ماشنسنگل ئورا مچمده ئىشلىشىش

جُو یُؤیشُواڭ، جالا چىچىما

تاالو نڈلارنى شەكىللەندۇرۇپ
دېلىپەكتەرون مەنگىلمىق ماشىنا ئارقىلمىق كۆرسىتىپ بېردىلدۈ
بانىكەغا پۇل ق-و ي-ۇش ۋە پۇل دېلىمەش كەسپىمەدە مەكىرۇ

هېسا بلاش ماشىقىسى هېنسا باتنى خاتىر دىلەش، تەكشۈرۈش، تۈرىتىمىش، تۈرسۈم هېسا بلاش، ھەتتا يوقالغاننى مەلۇم قىلىش قاتار

لەق ئىشلارنى بىر نەچچە سېكۈننەتن بىر نەچچە مەندۇتقىچە
بىر تەرىپ قىلا لايدۇ. ھازىر بىر بانكىمىتىڭ ئالىتە تىجارت دۇر.

نیددگی سه کمیز ممکن و هپسا بلاش ماشینه‌سی توموهمی که سه پ
مقدار دستی 70 پرسه نتمنی تؤسته‌گه ئالغان، نه تیمحمده تئش

نمی دوسته زمینه داشته. دا پېتە دوم را يۈدۈلۈق پېن - دېمىختىدا دادلىرى

هاشمی بار. دوستدا سمعاً کددی ۳۰۰۰ تا یچهندن چهار هزار

که سپی بىلەن شۇغۇللىقىمىدىغان 30 ياشلىق بىر تەر خادىمە،
تالاڭا قىچى دە ئىگىزى دە قىچىق شە تائىزە كەنەنەسلاش

ماشنسخاکرگۈزۈسىز، بۇ چاغدا ئېلەپتەر و نەلۇق مېڭە بىر نەچە سېكۈنست نېجىددىلا شەرتى توشىددغان كەشىلەرنىڭ ھەممى

سەنی تېكرا ندا كۆرسىتىپ بېرىلە يىدۇ. تەگەر ئۇلار دەن مەلۇ
بىرسىنى تاللىۋالسىڭىز، مىكرو ھېسا بلاش ماشىنىسىدەن ئى

كىشىڭىز ئەھۋالىنى تېخىمەو تەپسىلىي ئىگىلىدие لە يىسز. بى مىكرو ھېسا بلاش ماشىنىسى سىستېمىسىغا ھەربىر پىن - تېخىمەك

خاددەنلىك ئىسم - فامىلىسى، يېشى، جىمنسى، ئاساسىي كەسپىم تېخنىكىسى، هوکاپات ۋە مەخسۇس مەذپەر تدارلىق هووقۇقىغۇ ئەردىشىش ئەھۋالى قاتارلىق 13 خىل ئاساسىي ئەھۋالى كەرگۈزۈلگەن.

بۇنىڭدىن باشقا، پۇتۇش ئالىددىا تۈرگان ئۈرۈمچى جـ

دۇبىي پويىز نىستا نىسىنىك دوچور - موداردىم بىماسىمىدەم
مېڭىر و ھېساپلاش ماشىتىمى باار. يولۇچىلار سورداش ئېھىتىمەال

بۇلغان سوئاللارنىڭ جاۋابلىرى مېكىر و ھېسا بلاش ماشىتمىسى كىرگۈزۈپ قويۇلدۇ، زۆرۈر تېپىلغاندا، مۇلازىمەت خادىدەمى تو

چىلارنى بېسپ قويىسلا، جاۋابلار سوراڭىش ئورنىمغا ئورنىتىمى
غا، تىلىشىدۇم، ئىلاچ ئىك، انىخا حىقىقىدۇ.

ممنوع است میتواند پستی
مذکوره باشند.

میکرو هپسا بلاش ماشندسی نُورؤمچى شەھر دىو ئاۋۇ
ئىلمەي هپسا بات ئىشلەر دعا ئىشلەتىلگە ئىدى، ھازىرسا نىلىق تەھلىل
سانا ئەتقىمكى تمزىگىنىڭەش ئىشلەرى قاتىسابىلىق جەھەتلەر دىم
ئىشلىتىلەكتە.

ئۇرۇمچى سودا - سانائىه تىارماق بانكىسىنىڭ قاردىمىقى دەنگى مەلۇم بىر تىجارت بۆلۈمىدە MBT - CP تەپتىكى يېنىڭىز، ئەپچىل مىكرو ھېسا بلاش ماشىنىسى سېستىمىسىدەك يەككە ماشىنا سىستېمىسى بار. ئۇرۇمچىمە ئىشلەتىلمەۋاتقا بۇ مىكرو ھېسا بلاش ماشىنىسى ئاساسىي ماشىنا، توپچا تاخىلىسى ۋە كۆرسەتكۈچ ئەسۋابتىن تەركىب تاپقان. مەشغۇلات قىلغۇچى توپچىلارنى ئاستا پېسىپ قويىسا، دەستىملەپ قويدۇغان ھېسا بات دەپتەرلىرىدىكى سان-ساناقىسىز سانلىق مەلۇماتلار ئېكراڭغا كەينى - كەينىدىن ئۇلىشىپ كىردىپ، ئېلىپك

* * * * *

ئا لەم ھەققىدىكى يېڭى بايقاتش
ئامېرىدىكى بىر ئاسترو- نىڭ يورۇقلۇق دەرىجىسى مۇ
نۇمىيە تەتقىقات كۈرۈپپەسى قىم بولمايدۇ. شۇڭا بۇنىڭ ب
نىڭ بايقمىشچە، قۇياشتىن سا- مەن ئاردىلىقنى ئۆلچەش ئۇسۇ
مان يولي سىستېمىسىنىڭ مە- لىدا خاتالىق پەرقى ناھاپىتى
كىزىكىچە بولغان ئاردىلىق كە چوڭ بولىدۇ.

ئىمك فەزەدىلىق خۇسۇسىيەتتە سۇ بولغا دىنەمى دۈچۈن، دەپچەپ پۈرەپ
دەن ئىزىلەشىكە تۈغىرا كېلىتىدۇ. را تۈردىنىڭ جىددىي تۈرىخىلىك ئۆتكۈزۈپ، ئانىدەن قول قىل
ھېتاللار ئىنتايىن ياخشى ئىس شى بىلەن تەڭ بەدەنىڭ ھې. رىسمىي چاپلىشىپ قالغان ھېتال
سەقلەق ئۆتكۈزگۈچى جىسىمە تالغا تىكىمپ تۈرغان قىسىم بۇ يۈملاردەن ئاج-رىستىۋېلىم
دۇر. ھېتالنىڭ ئىسىقلىق ئۆت دىكى سۈمۈ دەرھال مۇز بولۇپ لازىم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رئىسىك بىر ئۇز سىيىدىمىنىڭ
باھاسى 1 مىلىيون 130 مىڭ
ئامەرىكا دولالىرى؛ بىر
دولالىرى.

ئىتتەپاڭ گەرەما سىيىسىدە ئومكۈزۈلگەن چەركى سېپە-كى ھە-سابلاش
ماشىنلىرى كۆرگەزىسىگە بىر خەل دەر بىحمدىن تاشقۇرى نۇردىسى
قويى-ۋىلدى. ھەجىمى 35 كۈادرات سانىتمەپتىرلا كېلىمدىغان بۇنداق نۇر
دىسى 1 مىل-يارد ئۇچۇرنى ساقلىميا لايدۇ. ئۇ، نۇۋەتتە ئىشخالىلاددا
ئىشلىملىمدىغان ئۇچۇر ساقلاش مەقدارى ئەڭ زور بولغان ئۇچۇزد ئەس-
ۋابى ھېسابلىمىدۇ. بۇنداق نۇر دىسى لازىر نۇرى سەستە-ھىمى بىس-
لەن ھاسلاشتۇرۇلۇپ ئىشلىتلىك، 30 مىللەتلىك سىكۈننە ئىچىمدىلا ھەر قاچ-
داق ئۇچۇرنى تېپەپ چىققىلى بولىمدو.

تۇ خلا تقو كېسە لەمكەددەن سا قىلمەندىڭ

قاراشچە، توڭلا تقوۇنىڭ ئومۇمىيۇزلىك ئىشلەتىلىنىڭ بىلەن بۇ كېسە لىكىنىڭ تېزدىن تار-

قىلىشىغا پۇرسەت توغاڭىغان. ئىيېبىرزاڭ باك-
تىرىدىمىسىنىڭ كۆپپىيش شارائىتى ئادەتتىكى
كېسە لىك باكتىرىدىمىلىرىدە ڈوخىشمايدۇ. ئۇ،
تېھپەراتۇرا سېلىسيه نۆل گرا دۇس. بولغان
شارائىتتىمۇ تېز كۆپپىيەلە يىدۇ. كىشىلەر، ئا-
دەتتە، يۇيۇلغان كۆكتات ۋە مېۋە - چۈئىلەر-
نى توڭلا تقوۇغا سېلىپ قويۇپ، خالىغان ۋا-
قىتتا ئېلىپلا ئىستېمال قىلىمدو. بۇ چاغدا
ذۇرغۇن ئىيېبىرزاڭ باكتىرىدىمىلىرى يېمە كلىك
بىلەن بىلەن قورساققا كىرىپ، ئۈچەي ياللى-
غىنى پەيدا قىلىمدو.

بۇنداق ئۈچەي ياللىغىنى ئۈنۈملۈك تىز-
خان، 80 - يىللاردىن بۇيان، توڭلا تقوۇنىڭ
ئومۇملاشتۇرۇلۇشى ۋە كۆكتاتلارنى خام پېتى
ئىستېمال قىلە ئىللارنىڭ كۆپپىيشىگە ئەگە-
شىپ، ئىيېبىرزاڭ باكتىرىدىمىسى بەيدا قىلىمدىغان
ئۈچەي ياللىغى دۇنيانىڭ هەر قايىسى جا يىلى-
رددا تېز كۆپپىيە يېگەن. مۇتقەخە سىسىلەرنىڭ

ئەلگ قىمەتلىك سۇ

لە ئەم سەھىپىتىن؟

هەممىگە ئَايا ذىكى، ئالستۇن
قىممە تىلىك نەرسە. ئەمەلىيەتنە،
ئۆمۈچۈك، چوڭ ھەرە، زەھەرلىك
يملان، چايىنانلارنىڭ زەھىرى ۋە
چاشقان سۇتى ئاللىتۇندىن 100 مىڭ
ھەسسى قىممەت. ئادەتنە، بىر
ئۆزىسىدە ئاللىتۇنىڭ باهاسى
-400 - 500 ئامېرىكا دوللىرى؛
ئامېرىكا قىمةتىسى دىكى
زەھەرلىك ئۆمۈچۈك زەھەرىنىڭ
بىر ئۆزىسىدە ئاللىتۇنىڭ باهاسى 2
مىلىيون 360 مىڭ ئامېرىكا
دوللىرى؛ چوڭ ھەرە زەھەرلىك
باهاسى 55 مىڭ 700 ئۆزىسىدە ئامېرىكا
دوللىرى؛ بىر ئۆزىسى دېڭىز يىلىنى زەھىرى ؟
لە ئەم سەھىپىتىن؟

ئا بىلەمەت ئا بىدۇقىادر ۋوت

مان يولى سىستېمىسىنىڭ مەد- لەدا خاتالىق يەدقى ناھايىتى
كىزىكىچە بولغان ئارىلىق كە چۈڭ بولىمۇ.
شىلەرنىڭ ئىلگىرى تەسەۋۋۇر
قىلغىنىدىن كۆپ يېقىن ئىكەن،
يەنى ئاز دېگەندىمۇ 25 %
يېقىن ئىكەن.
بۇ يېڭى بايدقاش ئالىملار-
نىڭ ئەنئەنەؤى ئارىلىق ئۆل-
چەش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتتى،
يەنى رادىئو سېكنالى ئارقى-
لىق ئارىلىقنى ئۆلچەش ئۇسۇ-
لى ئالىم بوشلۇقىدىكى ماد-
دەلارنىڭ چىقارغان نۇرى ئار-
قىلىق ئارىلىق ئۆلچەش ئۇسۇ-
لىنىڭ ئورنىنى ئىگىلىسى.
چۈنكى ما دەدلار چىقارغان نۇر-

ئالىملار رادىئو سېكنالى
ئارقىلىق ئارىلىق ئۆلچەش ئۇسۇ-
لىنى قوللىنىپ قۇياشتىن سامان
 يولى سىستېمىسىنىڭ مەركىزىكىچە
 بولغان ئارىلىقنى 23 مىڭ يورۇقلۇق
 يىلى، سامان يولى سىستېمى-
 سىنىڭ كەڭلىكىنى 70 مىڭ
 يورۇقلۇق يىلى، دەپ ئېتىراپ
 قىلماقتا.

بۇ يېڭى ئۇسۇل كىشىلمەر-
نىڭ ئالەمنىڭ كۆلەمى ۋە يې-
شى توغرىسىدىكى ذۇرغۇن قا-
 راشلىرىنى ئۆزگەرتىكىسى.
مەرييم ئا بدۇقادىر تەرجىھىسى

ئاھىيەمىدىكى بىر كۆلەدە «دەپەيەمە
ئادال» پەيدا بولغان

و- ئاينىك 28- كۈنى ئەت سەرقى قەۋەتى پۇتۇنلىي
گەندە جىڭ ناھىيە بازىرىدىن لاتقا ئىكەن. بۇ «ئارال»
تەخىمنەن بېش كىلومبىرى يە- كۆپ يەللارىدىن بۇيان چىم
راقلەقتىكى جىاباگو كۆلىنىك ئوتتۇرسىدىن هوت-
بىرىدىكىپ قېتىشىدىن ھاسىل كۆلىنىك ئورۇنىدۇقىچەلىك
بولغانىكەن. ئۇ، سۇنىك دۇزارق كېلىدىغان بىر نەرسە كۆتۈ-
ھۇددەت سىڭىشى بىلەن يۇمىشاپ، دۇلۇپ چىقىپ، 10- ئاينىك
كۆللىمى 4800 كۈادرات مېتر كېلى دەغان تۈپتۈز، تۆت تەردپى سۇ
بىلەن ئورالغان بىر كىجىك دئارال، غا ئا يلانغان، يەرلىك
كەشلەر ئۇنى يەر تەۋەرەش ئالدىكى ئالامەت، دەپ قادر-
غان. ئاپتونوم را يۈنلىق يەر تەۋەرەش ئىدارىسى ۋە جۇغرى-
پىيە تەتقىقات نۇرنىدىكى ئالىمارنىك تەكشۈرۈپ باي-
قەشىچە، سۇ يۈزىدىن 20 سان- تەممىتىرىدىن كۆپرەك كۆتۈرۈلۈپ
چەققان بۇ دەيلەي ئارالنىك

